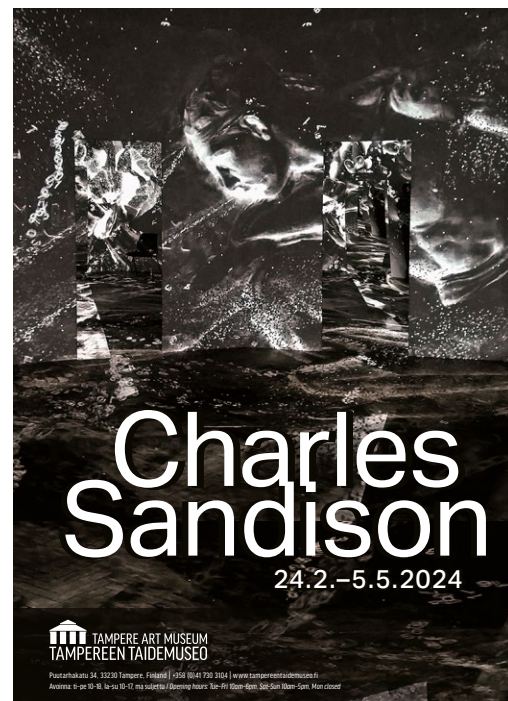

Opettajien materiaalipaketti omatoimivierailua varten Tampereen taidemuseolle 24.2.–5.5.2024

Taidemuseolla on esillä kaksi näyttelyä. Ylimmässä kerroksessa ja keskikerroksessa on **Tuula Lehtinen – With Pleasure** ja alimmassa kerroksessa **Charles Sandisonin** koko tilan täyttävä valoinstallaatioteos. Molempiin näyttelyihin on omat kysymykset. Voit valita erilaisista pohdintatehtävistä sopivia aikataulut ja ryhmän taitotaso huomioiden.

Pienempien oppilaiden kanssa on luontevaa kierrellä yhtenä ryhmänä. Yläkoululaisten ja lukiolaisten kanssa voi pohtia, tutustuvatko he näyttelyyn vaikkapa pienryhmissä tai pareittain dokumentoiden valintojaan esimerkiksi kännykkäkameralla yhteistä läpikäyntiä varten.

Taidemuseolla kannustamme omatoimivierailulla olevia ryhmiä kiertämään ja keskustelemaan näyttelystä ja teoksista yhdessä. Tulostettu tehtävälappu johdattaa helposti oppilaita hakemaan vastaukset vain esitettyihin kysymyksiin ja taiteesta nauttiminen sekä aika oivaltamiseen saattaa unohtua kiireessä. Ryhmän omatoimivierailulla on siksi tärkeää rohkaista koululaisia näkemään ja oivaltamaan itse sekä tekemään omia tulkintoja.

Esillä olevien näyttelyiden julistheet:
 Tuula Lehtinen With Pleasure ja Charles Sandison

TUULA LEHTINEN – WITH PLEASURE

Kuvataiteilija Tuula Lehtisen teoksissa kukat hehkuvat, palmut huojuvat, silkki kahisee ja posliinikengät kiiltävät. Hänen taiteensa on aistikasta kauneuden ja feminiinisyyden juhlaa. Hän tulkitsee uudelleen taiteen nostalgisia aiheita ja perinteisiä tekniikoita. Samalla Lehtinen kyseenalaistaa taiteentekemisen vakiintuneita tapoja ja taidemaailman arvohierarkioita. Hän on omaääninen ja monipuolinen taiteilija, joka haastaa valitsemansa aiheen ja materiaalin mahdollisuudet yhä uudelleen. Lehtinen tunnetaan taidegrafiikastaan, maalauksistaan, posliiniveistoksistaan ja julkisista mosaiikitöistään. Hän on myös merkittävä kuvataidealan vaikuttaja ja uudistaja.

Tamperelaisen Tuula Lehtisen (s. 1956) yksityisnäyttely on laaja katsaus hänen taiteeseensa 1980-luvulta nykyhetkeen. Näyttelyssä on esillä vanhemman tuotannon ohella lukuisia uusia teoksia. Tuula Lehtisen käyttämät tekniikat öljyvärimaalauksesta metalligrafiikan monipuolisiin työstötapoihin ja posliinimaalaukseen sekä pehmustukseen, keraamiseen valuuun ja mosaiikkiin käyvät vuoropuhelua teosten moninaisten sisältöjen kanssa. Näyttelyssä on mukana hänen varhaista Egypti-, avaruus- ja puutarha-aiheista sekä myöhempää naiseuden identiteettejä tarkastelevaa grafiikkaa. Lehtisen värikkäissä maalauksissa on ylläisiä samettikankaita, pitsejä ja brokadeja, poimuttuvia verhoja ja lattialle putoavia helmoja, jotka hehkuvat ylläisinä ja salaperäisinä. Hollantilaisien 1600-luvun asetelmamaalareiden innoittamat maalaukset kuvaavat runsaana ryöppyävää kukkaloistoa, joka yhdistyy abstrakteihin väriraitoihin. Näyttelyn posliiniveistokset ovat kuvioituja kenkiä ja huulipunia.

Estetiikka, kauneus ja käsityön arvostus yhdistää Lehtisen taidetta aikakaudesta ja tekniikasta riippumatta. Hän käsittelee taidehistoriallisin viittein ja nykytaiteen keinoin taiteen filosofian ja historian ikaikaisia kysymyksiä kauneudesta ja sen syvästä merkityksestä ihmiselle aikakaudesta riippumatta.

Tuula Lehtinen on toteuttanut useita julkisia mosaiikkiteoksia Suomessa ja Ruotsissa eri kaupunkeihin, Pirkanmaalla mm. Finlaysonin Pikkupalatsiin, Tampereen ja Kangasalan uintikeskuksiin, Rantatunneliin sekä Serlachius-museoiden Taidesaunaan. Hänen mosaiikkiteoksiaan on muun muassa lisalmessa, Helsingissä ja Suur-Tukholman alueella. Lehtinen voitti syksyllä 2023 Kansallismuseon uudisosan julkisen taiteen kilpailun ehdotuksellaan *Lähdevettä*.

Tuula Lehtinen (kuva: Jussi Palojärvi)

Winter Palace Hotel, 2023 (kuva: Jussi Palojärvi)

Van Huysum VI, 2023 (kuva: Jussi Palojärvi)

Lupa nauttia

Herkulliset värit, yksityiskohtien runsaus ja kullan hohto. Kuvataiteilija Tuula Lehtinen käyttää teoksiinsa valtavasti aikaa uskaltamatta edes laskea tunteja, jotka hänellä kuluvat teosten työstämiseen. Teillä on taas oikeus taidemuseossa unohtaa ahertaminen, sillä katsojalle Lehtinen haluaa tarjota hetken hengähdyksen taiteen parissa.

Voitte yhdessä ryhmän kanssa kierrellä ja etsiä teoksia, jotka puhuttelevat teitä ja jonka ääreen haluaisitte yhdessä pysähtyä.

Voitte halutessanne istahtaa alas ja antaa itsenne uppoutua hetkeksi teokseen ja tutkia sitä.

Tämän jälkeen voitte yhdessä keskustellen pohtia seuraavia kysymyksiä:

Millainen tunnelma teoksessa on?

Mitä teoksessa on meneillään?

Mihin aikakauteen teos teidät johdattelee? (Ollaanko esimerkiksi nykyajassa vai viittaavatko jotkin teoksen elementit johonkin muuhun aikakauteen. Mitä teille tulee mieleen?)

Mikä on mielestäsi teoksen huomiota herättävin piirre tai osa?

Kun tutkitte teosta pidempään, havaitsetteko jotain, mitä ette heti huomanneet?

Miltä teoksessa tuoksuisi tai jopa maistuisi?

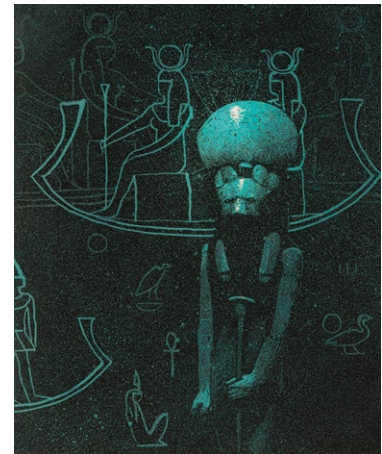
Minkälaisia tunteita teillä herää teoksen äärellä?

Oppilaita kannattaa herätellä perustelemaan vastaukset, mutta kannustaa, että taiteen äärellä kaikenlaiset tulkinnat ovat sallittuja.

Lehtinen on tunnettu kookkaista julkisista töistään, esimerkiksi monille tamperelaisille tutusta Tampereen uintikeskuksen *Kolmas aalto* -mosaiikkikokonaisuudesta.

Millaiseen tilaan tai paikkaan sijoittaisitte valitsemanne teoksen?

Muuttaisiko teos paikan tunnelmaa?

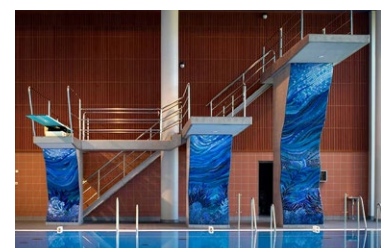
Sakhmet, 1981 (kuva: Jussi Palojärvi)

Maisema Chesterfieldistä, 2003
(kuva: Jussi Palojärvi)

Laila, 2018 (Röhsska museet, Ruotsi)

Kolmas aalto, 2007 (Tampereen uintikeskus)

Pohdittavaa teosten äärellä

Kun Tuula Lehtinen oli nuori taiteilija, taiteessa suosittiin suurten eleiden ekspressiivisyyttä ja abstraktia ilmaisua. Lehtinen maalasi ensimmäisen kukkamaalauksensa vuonna 1994. Kukkamaalaukset ja kauneus ovat tärkeä osa Lehtisen tuotantoa. Kukkamaalauksien innoittajina ovat olleet 1600–1700-lukujen hollantilaiset mestarit, kuten Jan van Os, Jan van Huysum ja Jan Frans van Dael.

Voitte näyttelyssä ollessanne tai näyttelyvierailun jälkeen etsiä netistä kuvia näiden taiteilijoiden töistä ja vertailla niitä Lehtisen teoksiin. Hollantilaisten taiteilijoiden nimet löytyvät helposti teosnimistä. Löydätkö jotain samaa? Mikä mielestänne on erilaista?

Voitte yhdessä pohtia myös, minkälaisia aiheita nykyään pidetään hyväksyttävänä ja mitä asioita arvostetaan. Taide samoin kuin erilaiset tabut eli kielletyt tai paheksutut asiat ovat aina aikaansa sidottuja.

Ovatko Tuula Lehtisen teokset mielestäsi kapinallisia ja miksi tai miksi ei?

Entä mitä mieltä olet kauneudesta? Onko se jotain ihanaa ja nautinnollista vai peräti pinnallista, naisellista tai jopa kaupallista?

Jos mietit taiteen erilaisia tekniikoita ja materiaaleja, esimerkiksi grafiikkaa, maalauksia, mosaiikkitoita tai vaikkapa pronssiveistoksia, mitä niistä arvostat itse eniten ja miksi?

Minkälaisesta taiteesta sinä pidät?

Erilaisten naiskuvien kautta Tuula Lehtinen kertoo pohtineensa paitsi omaa elämäänsä, mutta myös yleisemmin naisen elämää, roolia ja asemaa yhteiskunnassa ja historiassa.

Alida, 2023 (kuva: Jussi Palojärvi)

Jan Adam Kruseman (1804–1862)
Alida Christina Assinkin muotokuva

L'Absolu Rouge, 2013

Millaisia kodin piiriin, kauneuteen tai naisellisuuteen liittyviä asioita löydät näyttelystä? Minkälaisia asioita itse miellät maskuliiniseksi tai feminiiniseksi? Voitte yhdessä pohtia myös, miksi joku asia sukupuolitetaan ja kuinka tarpeellista se on.

Millainen naisen asema Lehtisen teoksissa nousee teistä esiin?

Ovatko Lehtisen teokset mielestänne feministisiä? Miksi tai miksi ei?

Julkinen taide

Julkisen teoksen työstäminen on monivaiheinen prosessi, jossa taiteilijan ajatuksesta muotoutuu eri työvaiheiden kautta valmis kokonaisuus. Taiteilijan tulee huomioida esimerkiksi materiaalien ja värien valinta, erilaiset tekniset ratkaisut ja teoksen sopiminen lopulliseen ympäristöönsä. Voitte tutustua Lehtisen julkisissa töissä käyttämään mosaiikkitekniikkaan Tampereen taidemuseon Olotilassa. Pienen ryhmän kanssa voitte koota omia minimosaiikkeja tai testata millaista olisi toimia taiteilijan apulaisena ja koota Lehtisen suunnittelemaa mosaiikkityötä hänen mallinsa mukaisesti.

Leilan puutarha, 2005-06
(Finlaysonin Pikkupalatsi)
kuva: Jouko Järvinen

Ennen museovierailua tai museovierailun jälkeen

Mosaiikkityö

Tutustukaa netin kautta Tuula Lehtisen tekemiin erilaisiin julkisiin taideteoksiin.

Millainen on teistä onnistunut julkinen teos? Minkälaiset värit tai teemat loisivat parhaan tunnelman? Entä riippuuko teoksen luonne ja aihe sen sijaintipaikasta?

Voitte yhdessä pohtia, mihin paikkaan lähtisitte suunnittelemaan teosta. Halutessanne voitte esimerkiksi kiertää koululla ja ottaa kännykkäkameralla kuvan paikasta, johon suunnittelemanne työ tulisi. Vaihtoehtoisesti teoksen voi suunnitella vaikka oman kodin kylpyhuoneeseen tai omaan huoneeseen.

Tämän jälkeen voitte lähteä suunnittelemaan mosaiikkityötä. Pohjana voi käyttää esimerkiksi ruutupaperia niin, että yksi ruutu vastaa yhtä mosaiikkilaattaa.

Kuinka monta erilaista väriä teos vaatisi?

Entä montako laattaa valmiiseen työhön menisi?

Voitte myös miettiä, minkä kokoisia laattojen tulisi olla, jotta se sopisi valitsemaanne paikkaan.

Kansien suunnittelu

Tuula Lehtinen on suunnitellut taiteilijan urallaan myös erilaisia kansikuvituksia kirjoihin ja levyihin. Kansitaidetta löytyy esimerkiksi rockyhtye CMX:n Rautakanteleesta ja Pelasta Maailman singlen kannesta, muusikko Ismo Alangon Sisäinen solarium cd-levystä sekä kirjailija, avaruustähtitieteen emeritusprofessori Esko Valtaojan kirjoista Kotona maailmankaikkeudessa ja Avoin tie.

Voitte tutustua kansitaitteeseen joko näyttelyssä tai netin välityksellä. Minkälaista on teidän mielestänne hyvä kansitaideteos? Voiko kansitaideteos olla yllätyksellistä vai tuleeko sen mukailla sisältöä?

Valitkaa ryhmän kesken yhteinen teema, minkä perusteella lähdette työstämään omaa kansitaidettanne. Oppilaat voivat valita esimerkiksi oman lempikirjansa tai -kappaleensa, johon suunnittelevat uuden kansikuvan. Työn voi toteuttaa joko perinteisin menetelmin tai hyödyntäen erilaisia kuvankäsittelyohjelmia.

CHARLES SANDISON

Charles Sandison (s. 1969, Englanti) on Tampereella asuva mediataiteilija, joka on toteuttanut tietokonepohjaisia valoinstallaatioita sisä- ja ulkotiloihin ympäri maailmaa. Taidemuseon näyttely koostuu yhdestä teoksesta nimeltä **Rhizome**. Sanat, numerot, merkit ja symbolit vaeltavat teoksessa vapaasti näyttelytilan seinillä. Hetkittäin ne sulautuvat orgaanisiksi muodoiksi räjähtäen seuraavassa hetkessä kirjainmyrskyiksi, joiden sanasto samalla muuttuu toiseksi. Rhizome on Sandisonin mukaan biologinen kollaasi, joka käyttää tekoälyä luodakseen imaginaarisen kaaoksen ja entropian välissä jatkuvasti kieppuvan ekosysteemin.

Taiteilija Charles Sandisonin taide on osallistavaa, ja kuten hän itse kuvailee, hänen uusinta teostaan nimeltä Rhizome voisi pitää luolamaalauksien uutena muotona, joka peittää tilan kaikki pinnat. Tekniikka mahdollistaa nykyään monenlaista, mutta taiteilijan mukaan mikään ei kuitenkaan vedä vertoja mielikuvitukselle. Sandison kuvailee teostaan jopa omanlaisekseen maisemamaalaukseksi, jonka osaset ovat elossa. Sanat elävät teoksessa kuin eläimet metsässä, vailla muuta merkitystä, kuin oma olemassaolonsa.

Taideteos on kuin vuoropuhelu taiteilijan kanssa. Sandison ei toisaalta halua avata töitään liikaa vaan tarjota teille mahdollisuuden kokea ja tulkita teos omalla tavallanne.

Taiteilija kutsuu teidät uppoamaan teokseensa kuin hyvän kirjan pariin – arkinen ympäristö katoaa ja voit viettää hetken toisissa maailmoissa. Kävele ympäriinsä teoksessa, tanssahtele ja löydä teoksesta oma soppi, jossa viihdyt.

Jos oppilailailla on mukana omia kuulokkeita, he voivat myös omalla laitteellaan kokeilla, vaikuttaako erilainen taustamusiikki kokemukseen.

Millaisen maiseman Rhizome mieleesi luo?

Voitte yhdessä keskustella, miten koette teoksen. Onko tunne positiivinen vai jotain muuta?

Voitte yhdessä miettiä, minkälaisiin erilaisiin paikkoihin Sandisonin taide teidän mielestänne sopisi. Netin kautta voitte myös joko museossa tai näyttelyvierailun jälkeen tutustua siihen, minkälaisiin sijainteihin Sandison on toteuttanut valoinstallaatioitaan. Tunnistatteko yhtään paikkaa? Oletteko törmänneet hänen töihinsä aikaisemmin, esimerkiksi Tampereella?